

(μουσική Σπανουδάκη- η εισαγωγή του «Εαρινή Ωρα», από το cd «Η Ζωή εν Τάφω»)

(1), (2), (3), Ήταν άνοιξη, 25 Μαρτίου.

(4)

(5)Στις 29 Μαΐου του 1453, (6)έπεσε η **Βασιλεύουσα**. Ο τούρκικος ζυγός απλώθηκε σιγά σιγά στον τόπο μας.

(7)Ακολούθησαν **400 χρόνια** σκλαβιάς, μαρτυριών, ταπεινώσεων και εξευτελισμών. Οι περιουσίες μας ερημώθηκαν, αφού οι χριστιανοί υποχρεώνονται να πληρώνουν δυσβάσταχτο κεφαλικό φόρο τον ονομαζόμενο «χαράτσι». Στις εκκλησίες απαγορεύουν να χρησιμοποιούν καμπάνες και μετατρέπουν πολλές από αυτές σε τζαμιά. Χιλιάδες Έλληνες και Ελληνίδες πουλιούνται δούλοι στα σκλαβοπάζαρα της Ανατολής. Το χειρότερο μαρτύριο όμως για τους Έλληνες ήταν η στρατολόγηση των παιδιών τους ηλικίας έξι ως δεκαπέντε ετών. Τα παιδιά αυτά, τα εξισλαμίζουν, τους μαθαίνουν τα τουρκικά ήθη, τα κάνουν γενίτσαρους και τους εντάσσουν στον οθωμανικό στρατό. Η μαύρη ζωή του Έλληνα Ραγιά κράτησε τέσσερις αιώνες. Πολλές γενιές Ελλήνων γεννήθηκαν αλλά και πέθαναν με το όνειρο της ελευθερίας.

(εδώ σβήνει η μουσική υπόκρουση που έπαιζε σε όλο το παραπάνω απόσπασμα)

Οι ξένοι πίστευαν ότι οι Έλληνες έσβησαν οριστικά σαν έθνος. (8) Στα απάτητα ελληνικά βουνά όμως, μερικοί αποφασισμένοι άντρες, οι κλέφτες και οι αρματολοί, κρατούσαν ανέγγιχτη την τιμή της φυλής. (9)Το ελληνικό φρόνημα θερμαίνει ο παπάς, που είναι μαζί και δάσκαλος στο **κρυφό σχολειό**. Ο **Άγιος Κοσμάς** ο Αιτωλός, καθώς πληροφορείται ότι εκατοντάδες ελληνικά χωριά, δεν αντέχουν άλλο την τουρκική βία και εξισλαμίζονται, εγκαταλείπει το Άγιο Όρος και περιοδεύει από χωριό σε χωριό προτρέποντας τους υπόδουλους Έλληνες, να χτίσουν ελληνικά σχολειά. Προφητεύει με θαυμαστές λεπτομέρειες, ότι η λευτεριά δε θα αργήσει να 'ρθεί. (10)

(11)Της ελληνικής Επανάστασης προηγήθηκε η ίδρυση της **Φιλικής Εταιρείας**.

(12)Δημιουργήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου του 1814 στην Οδησό (13)από τρεις εμπόρους, τον Νικόλαο Σκουφά, τον Αθανάσιο Τσακάλωφ και τον Εμμανουήλ Ξάνθο, (14)με στόχο την απελευθέρωση του ελληνικού έθνους. (15)Το 1818 οι μνημένοι ανέρχονταν σε χιλιάδες και υπήρχε ανάγκη για έναν αρχηγό με πανελλήνια ακτινοβολία και διεθνή αναγνώριση.

(16)Ο αρχηγός βρέθηκε στο πρόσωπο, του Αλέξανδρου Υψηλάντη,

Το 1821 ο Αλέξανδρος **Υψηλάντης**, ως αρχηγός πλέον της Φιλικής Εταιρείας, (17) περνάει τον Προύθο ποταμό, μπαίνει στο Ιάσιο, και κηρύττει την επανάσταση στη Μολδαβία, και τη Βλαχία. (18)Μετά από λίγους μήνες όμως, ο Υψηλάντης συνετρίβη στο Δραγατσάνι. Οι Τούρκοι κατέπνιξαν την εξέγερση αυτή στο αίμα. (19)

(20)Τη χαρραγή της 25ης Μαρτίου 1821 στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας ο ιεράρχης **Παλαιών Πατρών Γερμανός** υψώνει το λάβαρο της επανάστασης και όλοι, οπλαρχηγοί, αρματολοί, κλέφτες και λαός ορκίζονται για τη Λευτεριά! (21)Η στιγμή που τόσα χρόνια καρτερούσαν, είχε φτάσει! Οι Έλληνες αρχίζουν τον αγώνα. Μπροστά στην Ωραία Πύλη, ορκίζονται για "Ελευθερία ή Θάνατο" και το μήνυμα αυτό σείει τις καρδιές όλων.

(22)Στην προκήρυξή τους οι Έλληνες της Πελοποννήσου γράφουν: "Ομοφώνως αποφασίσαμεν όλοι ή να ελευθερωθώμεν ή να αποθάνωμεν. Εστερημένοι από όλα τα δικάιά μας αποφασίσαμεν να λάβωμεν τα όπλα και να ορμήσωμεν κατά του τύραννου"

Το ένα μετά το άλλο, τα διάφορα μέρη της Ελλάδος μπαίνουν στη φωτιά του πολέμου.

(23)Μέχρι τις **28 Μαρτίου** η επανάσταση, γενικεύεται σε όλη την Πελοπόννησο. Τις επόμενες ημέρες η επανάσταση, επεκτάθηκε και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Στις 4 Απριλίου

ξεσηκώνονται οι Έλληνες, στην ανατολική Στερεά Ελλάδα, και καταλαμβάνουν τη Λιβαδειά, την Αμφισσα, και την Αταλάντη. Στις 3 Απριλίου προσχωρούν στην επανάσταση οι Σπέτσες, στις 6 Απριλίου τα Ψαρά, στις 16 Απριλίου η Υδρα, (24) και στις (25) 26 Απριλίου η Σάμος και η Κάσος.

Το **Μαίο του 1821** φθάνει στη Θεσσαλία ένας λόγιος και δάσκαλος του Γένους, ο Ανθιμος Γαζής, ο οποίος με τα κηρύγματά του παροτρύνει τους Έλληνες να εξεγερθούν εναντίον των Τούρκων. Τελικά η επανάσταση ξεσπά στις 7 Μαΐου στις Μηλιές του Πηλίου και αμέσως επεκτείνεται στις περιοχές του Βόλου και του Βελεστίου. Στις 17 Μαΐου 1821 κηρύσσεται η επανάσταση και στη Μακεδονία.

Στις 20 Μαΐου υψώνεται η σημαία της επανάστασης στο **Μεσολόγγι** και την επομένη στο Αιτωλικό.

Στην Κρήτη οι πρώτες συγκρούσεις μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων ξεκινάνε στις 11 **Ιουνίου 1821** στο Θέρισο, ενώ τις επόμενες ημέρες διεξάγονται σφοδρές μάχες στο Ρέθυμνο, στα Χανιά και στα Σφακιά.

(26) Στις **23 Σεπτεμβρίου 1821** η γαλανόλευκη υψώνεται και στην **Τριπολιτσά**.

(ακούγεται από το cd ολόκληρο το τραγούδι: «**Να ‘τανε το ’21**»(Νταλάρα), μετά το 00:16, - με παράλληλη προβολή **διαφανειών (27)-(48)**)

Στην περίοδο 1821-1824, η επανάσταση προόδευσε ραγδαία. Οι άτακτοι σχηματισμοί των κλεφτών και του (49)νησιώτικου στόλου, καταλαμβάνουν πολλά φρούρια και αποκρούουν όλες τις τουρκικές εκστρατείες, από στεριά και θάλασσα. Στην Πελοπόννησο, στα στενά των Δερβενακίων, ο Μαχμούτ Δράμαλης με 30.000 άντρες καταστρέφεται ολοκληρωτικά, χάρη στη στρατιωτική ιδιοφυΐα του γέρου αρχηγού, Θεόδωρου Κολοκοτρώνη.

Αξίζει να αναφερθεί ότι τη στιγμή που εξερράγη η επανάσταση, το κλίμα της **Ευρώπης**, τουλάχιστον στο χώρο των κυβερνήσεων ήταν καθαρά εχθρικό προς κάθε ιδέα φιλελευθερισμού. Μάταια οι Έλληνες απευθύνονται στις ξένες κυβερνήσεις.

(50)Εξαίρεση αποτελούν οι λίγοι Φιέλληνες, ανάμεσά τους ο λόρδος Βύρων και ο Σανταρόζα. (51)Όταν ξέσπασε η Ελληνική επανάσταση ήρθαν στην Ελλάδα για να πολεμήσουν στο πλευρό των Ελλήνων πολεμιστών, ενώ το κίνημα του φιλελληνισμού εξαπλώθηκε σε όλη την Ευρώπη και δημιουργήθηκαν επιτροπές για τη συγκέντρωση χρημάτων και την αγορά εφοδίων για τους μαχόμενους Έλληνες

(52)Το **1825** όμως ήταν η δυσκολότερη χρονιά για την Επανάσταση. (53)Ο Ιμπραήμ πασάς, με τακτικά στρατεύματα και οργανωμένο στόλο από την Αίγυπτο, μπαίνει ενεργά στον πόλεμο. Καταπνίγει την επανάσταση στην Κάσο και στην Κρήτη, και αποβιβάζει σημαντικά στρατεύματα στην Πελοπόννησο. Για δυο χρόνια από το 1825 ως το 1827 ο Ιμπραήμ καταστρέφει σοδειές και χωριά. (54)Τον Ιανουάριο του 1826 ο Ιμπραήμ συγκεντρώνει τις δυνάμεις του γύρω από το Μεσολόγγι και αρχίζει να το πολιορκεί. Το ηρωικό Μεσολόγγι πέφτει τελικά στις 10 Απριλίου. Οι Τούρκοι καταλαμβάνουν την Ακρόπολη των Αθηνών και τη Στερεά Ελλάδα. Η Επανάσταση φάνηκε ότι πάει να σβήσει.

(μουσική «**Κάπου νυχτώνει**» (Νταλάρας), από το 00:30 μέχρι το 3:30), κάθε 12 sec εναλλαγή διαφάνειας -**διαφάνειες: (54)-(66)**)

Οι εθνικές δυνάμεις όμως φαίνονται ανεξάντλητες. Συσπειρωμένες γύρω από τον Κολοκοτρώνη στην Πελοπόννησο, τον (67)Καραϊσκάκη στη Στερεά Ελλάδα το Μιαούλη και το Σαχτούρη στη θάλασσα, αναζωογονούν την αντίσταση. Τον Ιούλιο του 1827 η Ρωσία, η Αγγλία και η Γαλλία προτείνουν στην Πύλη να δεχθεί την αυτονομία της επαναστατημένης Ελλάδας. (68)Η άρνηση της Πύλης να υποταχθεί στη θέληση της τριπλής συμμαχίας είχε

~~σαν αποτέλεσμα τη ναυμαχία του Ναβαρίνου τον Οκτώβριο του 1827 όπου καταστράφηκε ο Τουρκοαιγυπτιακός στόλος.~~

(τα επόμενα 3 αποσπάσματα διαβάζονται με παράλληλη μουσική Σπανουδάκη: «**Μαρμαρωμένος Βασιλιάς**»: (vo 12))

Το 1827 η Τρίτη Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας εκλέγει κυβερνήτη της Ελλάδας (69) τον Ιωάννη **Καποδίστρια**, παλιό υπουργό του τσάρου της Ρωσίας. Ο Καποδίστριας έθεσε ως στόχο της πολιτικής του να πετύχει την αναγνώριση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους με διευρυμένα σύνορα. (70) Πρώτος αυτός φροντίζει για τη δημόσια εκπαίδευση και κάνει την πρώτη φορά σοβαρή προσπάθεια οργάνωσης του ελληνικού κράτους.. Το Μαΐου του 1832, η Πύλη αναγνωρίζει την ανεξαρτησία του ελληνικού κράτους.

(71) Το νέο κράτος μεγάλωσε σιγά σιγά. Το 1864 προσαρτήθηκαν τα Επτάνησα. Το 1881 η Θεσσαλία και η περιοχή της Αρτας. Το 1913 η Μακεδονία, τα νησιά του Αιγαίου και η Κρήτη. Το 1919 η Θράκη και, τέλος, το 1947 έγινε η ένωση των Δωδεκανήσων με την Ελλάδα.

(72) Ολόκληρο το σκλαβωμένο τότε έθνος μας ανταποκρίθηκε σύσσωμο στο κάλεσμα του Αγώνα. (73) Διάκος, (74) Ανδρούτσος, (75) Καραϊσκάκης, (76) Παπαφλέσσας, (77) Παλαιών Πατρών Γερμανός, (78) Μακρυγιάννης, (79) Μπότσαρης, (80) Νικηταράς, (81) Μιαούλης, (82) Κανάρης (83) Κολοκοτρώνης, (84) Μπουμπουλίνα και (85) τόσοι άλλοι πρωτοστάτησαν και συνέτριψαν τον εχθρό.

(86) 25 Μαρτίου, διπλή γιορτή για τον ελληνισμό. Δύο Ευαγγελισμοί σε μια μέρα. Ο ένας για τον ερχομό του Θεανθρώπου, ο άλλος για τον ερχομό της λευτεριάς.

(87) Γονατίζουμε με ευλάβεια σε όλους εκείνους, που με τους αγώνες, το αίμα και την θυσία τους μας χάρισαν το πολύτιμο αγαθό της λευτεριάς.

(τραγούδι: « Γεια χαρά καλή και μην κλαις πολύ» (Νταλάρας) **διαφάνειες (88)- (94), εναλλαγή διαφανειών κάθε 7 sec)**

ΟΔΗΓΙΕΣ:

- Στα κουτάκια στα αριστερά, συμπληρώνετε **το όνομα του παιδιού** που θα διαβάσει το αντίστοιχο κομμάτι. Προτείνετε να εναλλάσσονται 2 αγόρια και 2 κορίτσια.
- Για διευκόλυνση στην ανάγνωση, τοποθετήθηκε **κόμμα** σε κάθε παύση του ομιλητή.
- Από τη διαφάνεια 8 μέχρι και τη διαφάνεια 17 θα μπορούσε να υπάρχει η **μουσική Σπανουδάκη «Μαρμαρωμένος Βασιλιάς»**